

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja
a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv
szerkesztő bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre - - 12 korona

Félévre - - - 6 korona

Negyedévre - - 3 korona

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Mit kell tudni a csendőrnek a bűnvádi perrendtartásból.*

Irta: Kármán Elemér dr., kir. járásbíró.

A rendkívüli perorvoslatok, mint említettük az igazolás és az újrafelvétel.

A kettő közül az újrafelvétel az, amelylyel a csendőrnek alaposabban kell foglalkoznia, míg az igazolás a csendőri gyakorlatban nem fordul elő és csupán csak azért emlékezünk meg róla, hogy ha a csendőrhöz valamelyik fél felvilágosításért jön, az ne álljon tanács-talanul.

Igazolás alatt a félnek azt a kérelmét értjük, amely arra irányul, hogy neki valamely tárgyaláson vagy kihallgatáson való megjelenésének elmulasztása igazoltnak vétsék és ezért a mulasztásért őt hátrány ne érje. Ilyen esetek a következők.

Ha a vádlott a tárgyaláson azzal volt idézve, hogy meg nem jelenése esetén elő fogják vezetni és elmaradt, a bíróság elrendeli az elővezetését a csendőrség által. Lehetnek esetek, a hol a vádlott beteg volt és ezt igazolja, elővezetésétől és a reá háramló hátránytól el fog állni a bíróság. Ez azonban nem a tulajdonképi igazolás.

A Bp. 539. §-a szerint a járásbíró előtti eljárásban azzal idézi a magánvádlót, hogyha meg nem jelenik, olybá fog vétetni, mintha elállt volna a panaszától. Ha tehát a magánvádló a tárgyaláson elmulasztja a pontos időt, a bíróság megszünteti a vádlott ellen az eljárást. Emiatt igazolással élhet a magánvádló.

Ugyancsak a járásbírósi eljárásban, ha a vád csupán pénzbüntetéssel büntethető vétség vagy pedig kihágás, a vádlottat azzal idézik, hogy ha meg nem jelenik, nélküle is le fogják az ügyet tárgyalni. Ilyen esetekben tehát a bíróság kihallgatja a sértettet, a tanukat, és ha a vád alapos, a vádlottat el is ítéli. Ilyenkor is azt kérheti a vádlott, hogy igazoltnak vétsék az elmaradása.

Milyen okok azok, a melyeket a bíróság olybá vesz, hogy azzal a mulasztó igazolhatja a mulasztását?

Ilyen okok a Bp. 463. §-a szerint azok az esetek, a mikor valami elháríthatlan akadály gátolta a megidézetet az ő megjelenésében, vagy pedig, hogy nem tudott róla,

hogy idézve van. Így p. o. ha a vasút, a melyen utaznia kellett, elmarad vagy elkésett, továbbá ha ágyban fekvő betegségben szenvedett.

Vigyázni kell azonban arra, hogy az emberek sokszor minden apró-cseprő okot fel akarnak használni arra, hogy elmaradhassanak. Pusztá kifogást, olyasmit, hogy p. o. a megidézett üzletét nem hagyhatja ott, vagy vásárra kell mennie, igazolásul a bíróság nem fogad el. Az oknak alaposnak kell lennie.

További tudnivaló az, hogy az igazolást nyolcz nap alatt kell bejelenteni. Honnan számítandó ez a nyolcz nap? Ezt a nyolcz napot a mulasztás napjától kell számítani akkor, ha az illető megidézett tudott róla, hogy meg van idézve, és az az ok, a mi őt akadályozta a megjelenésben, elmúlt. Megesik, hogy az illető csak 14 nap múlva tud felkelni az ágyból, ilyenkor elég, ha a felépüléstől nyolcz nap alatt jelentkezik. Olyan esetekben, a mikor elmarad az idézése és mégis nélküle határoztak, onnan kell a nyolcz napi határidőt számítani, a mikor hivatalos végzéssel közölték vele, hogy a bíróság mulasztása folytán mit határozott.

Az igazolási kérelmet írásban lehet beadni és szóval is elő lehet terjeszteni, jegyzőkönyvbe mondani. Az írásbeli beadványnak nyolcz nap alatt kell beérkezni az illető bírósághoz, vagy pedig ha a fél szóval akarja bementeni, nyolcz nap alatt kell megjelennie a bíróságnál. A fontos az, hogy csak az illető bíróság veheti fel ezt a kérelmet és hogy csak ott lehet azt írásban beadni.

A csendőrség tehát, de a község előjárósága sem vehet fel ilyen kérelmet, hanem utasítsa minden esetben az illető felet ahhoz a bírósághoz, a melyhez a félnek mennie kellett volna. Nagy hiba lenne, ha a csendőrség venne fel ilyent és ő továbbítaná a bírósághoz, mert ilyen esetben megtörténne az, hogy a mig az irat a bírósághoz jut, eltelve a nyolcz nap. Igen természetes, hogy az irni nem tudó fél helyett a kérvényt elkészítheti a községi előjáróság is.

Meg kell jegyezni azt, hogy más eset az, ha a csendőrséget megkeresték valamely mulasztó fél elővezetése miatt és az illető felet betegsége miatt nem lehet elővezetni.

Ilyen esetben természetesen el kell állni az elővezetés-

* Előzményt lásd a Cs. L. 1913. évi 35. számában.

Hegedűt, harmonikát, tárogatót, és a többi hangszereket általánosan elismert legjobb gyártm. szállít.

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB HANGSZERGYÁRA

STOWASSER I.

cs. és kir. udvari és hadsereg szállító, a Bákóczy Tárogató feltalálója, Budapest, II., Lánchíd-utca 5. — Gyára: Öntőház utca 3. — Régi hangszerek javítása, vétele és becserélése. — Árjegyzék minden hangszeről külön küldetik.

től és azt a bíróságnak bejelenteni. Az igazolás azonban ebben az esetben is a fél teendője.

Az újrafelvétel:

K. Mátyás k-i. lakost az esküdszék felmentette a gyilkosság vádjá alól három évvel ezelőtt. Azzal volt vádolva, hogy agyonlőtt egy embert, a ki neki egy örökségi perében fontos tanu lett volna. A megölt áldozat ama bizonyos napon éppen tárgyalásra volt idézve a járásbíró elé és a mikor az erdőn átment, valaki az erdőből orvul reá lőtt. K. Mátyást fogták akkor gyanuba és az egész község, de maga a csendőrség is abban a meggyőződésben volt, hogy a cselekményt senki más nem követhette el, mint ő. Nyolcz hónapig volt vizsgálati fogságban, a csendőrség, a vizsgálóbíró mindent megtett a mit lehetett, azonban az esküdszék felmentő ítéletén a kir. Curia sem tudott változtatni. Ő egyideig mint megbélyegzett ember járt az emberek között, de lassan-lassan feledésbe ment az egész dolog.

A járásörmester azonban sehogy sem tudott a dologba belenyugodni és különösen az bántotta az ügyben, hogy a fegyvert, a mivel a cselekményt elkövette, nem lehetett megtalálni és semmi bizonyítékot nem lehetett arra előkeríteni, hogy K. Mátyásnak valaha fegyvere lett volna. Tudta ugyan a csendőrség, hogy K. Mátyás orvvadász, de ezt se sikerült bebizonyítani, különösen azért nem, mert a faluheliek ép azért féltek tőle, mert tudták, hogy titokban fegyvert tart.

Egy este a járásörmester, a mint mondtuk, a felmentés után három évvel, a község utcáján ellenőrizte a járórt, a midőn hozzásompolygott egy ember és azt mondta, hogy ő tudja, hogy K. Mátyás hová rejti a fegyverét és hogyan hozza azt a házához. Ő megleste, hogy K. Mátyás szénát szállított az anyja házatól haza és mikor beállt a szénás szekérral az udvarába, fiával együtt a padlásra kezdtek hányni a szénát; majd K. Mátyás a puskát vette ki a szénásszekérből, fellökte a padlásra és azután kezdtek a szénát felfelé hányni. Azt is észrevette, hogy annyira óvatos volt, hogy előbb a fiát elküldte a házba valamiért, hogy az se lássa a puskát. Mind ezt ő a szomszéd házból a kerítésnél leste meg, véletlenül két héttel ezelőtt, de eddig nem szólt róla. Most azonban ez az ember összeveszett vele a korcsmában és ezért ő kénytelen az igazat megmondani.

A járásörmester gondolkozóba esett, mindenek előtt megmondta emberünknek, hogy erről senkinek egy szót se szóljon és különösen ne feledkezzék meg magáról annyira, hogy valahol elszólja magát.

A járásörmester rögtön látta, hogy ha emberünk igazat mond, akkor annak nagy fontossága van. Viszont azonban nagyon kell vigyázni rá azért, mert ez az ember K. Mátyással ellenséges viszonyban van és nem lehet

tudni, hogy nem-e rosszindulatból, ellenségeskedésből fogja rá az egész dolgot. De viszont a legnagyobb nehézség az, hogy egy jogerős bírói ítélettel allunk szemben, a melyet nehéz megdönteni, mert előlről kell kezdeni az egész eljárást.

Mit tett tehát a járásörmester?

Az eddigiekből is láthatjuk már, hogy újrafelvételnek a Bp. 446. és 449. §-ai értelmében csak akkor van helye, ha az ügyben már jogerős ítélet hozatott, vagyis az alapügy, (mert ez ennek a pontos jogászi neve), már jogerősen be van fejezve. Olyan ügyekben, a melyben még nincs jogerős ítélet, a csendőrség bármikor tehet bejelentést és az nyomban figyelembe fog vétetni. Ha azonban egy olyan ügyben akar a csendőrség valamit elérni, a melyben valakit jogerősen felmentettek, vagy jogerősen elítéltek, a csendőrség abba fog bele, hogy egy új eljárást indítson meg, a mely új eljárás alapján azután új ítéletnek lesz a helye. A feladat tehát rendkívül nagy, rendkívül nehéz. Ez ökből tapasztalhatjuk nagyon sokszor azt, hogy az ügyesség és a bíróság idegenkedik az újrafelvételtől, nem szereti, ha már bevégezett munkáját újra bolygatják és minden újabb adatnak megalapozva kell lennie, hogy azzal új eljárást kezdjenek.

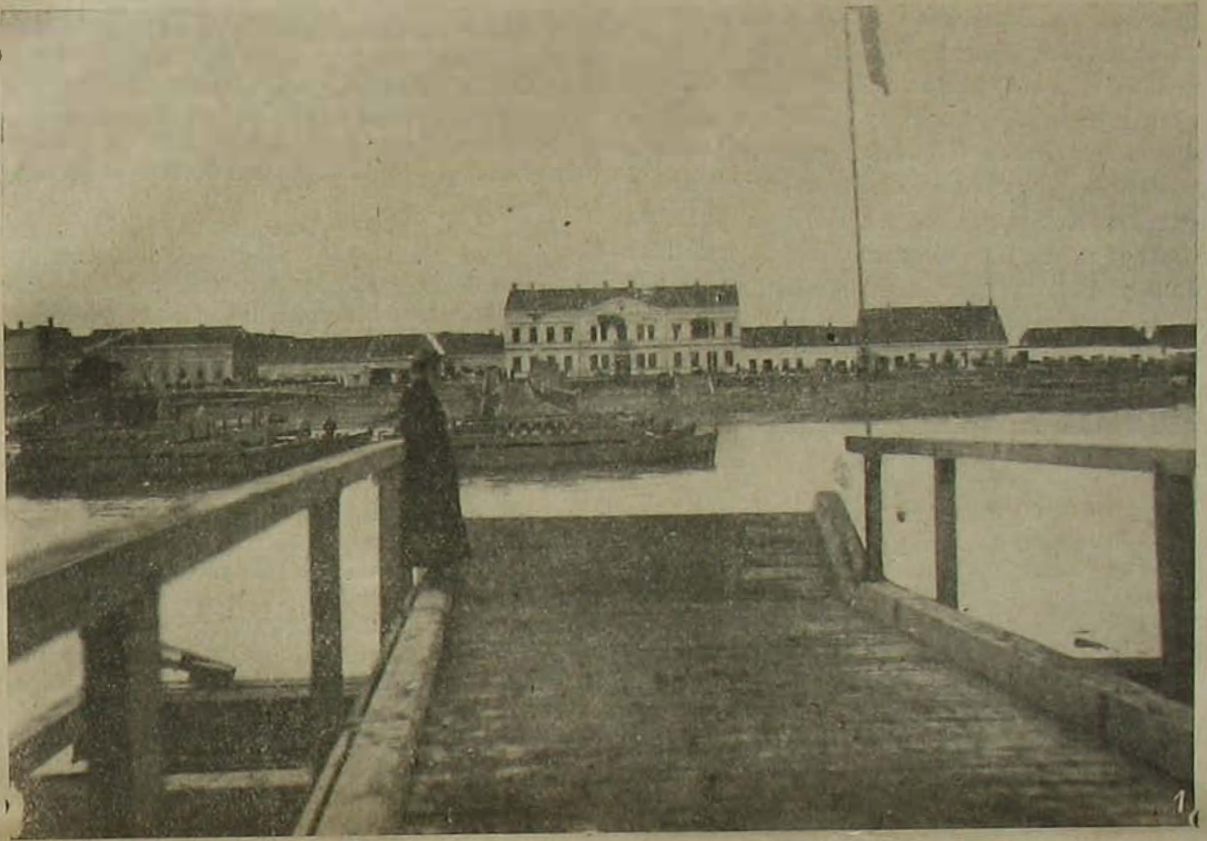
Míndezt meggondolta a járásörmester, de tisztán látta azt is, hogy a fegyver előkerülte nem lehet közömbös, ennél fogva első teendője volf másnap heutzani a kir. ügyészhez és ott szóval előterjesztette az egész ügyet. A kir. ügyész e jelentés alapján nyomban indítványt tett a vizsgálóbírónál a fegyver lefoglalása iránt és ez a felhívást kiadatta a járásörmesternek.

Valaki talán azt mondhatná, hogy a járásörmester mulasztást követett el, a midőn nyomban nem igyekezett a bünjeles fegyvert előkeríteni. Ez azonban nem áll. Egész más volna az eset akkor, ha még nem jogerős ügygel állanánk szemben, a mikor még szabadon lehet az ítélet előtt nyomozni. És egész más volna az eset, ha p. o. veszély volna a késedelemben, vagyis attól kellene tartani, hogy az a fegyver eltűnik. Itt azonban egész bizonyos, hogy K. Mátyás tovább is rejtegeti a fegyverét, sőt ép egy elhamarkodott lépés tehetné őt figyelmessé arra, hogy jó lesz a fegyvert eltenni. A legfontosabb azonban az, a mit említettünk, hogy az ember fel van mentve és joggal hivatkozhat arra, hogy ő vele már a bíróság jogerősen végzett.

Újrafelvétel esetén tehát elengedhetetlenül első teendője a csendőrségnek az, hogy az illetékes kir. ügyésznek azonnal megteszi a jelentést és addig, a míg onnan nem érkezik felhívás, legfeljebb megfigyelésekre szorítkozik, mert annyi idő multán nyomok biztosításáról, sürgős teendőkről ugyis alig lehet szó. Fontosabb esetekben azután elengedhetetlen a szóbeli jelentéstétel

Ha fáj a feje ⁷ ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 percz alatt a legmakacsabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítás.

A szerblai harcztérről. — A mitroviczai összelőtt szerb vámépület. -- Magyar csendőr és huszár-júrőr szerb területen.

már csak azért, mert az első nyomozás óta sok idő telt el és a csendőrség alig emlékezhetik a pontos adataira, másrészt azonban azóta vizsgálat volt tartva, lefolytatott a főtárgyalás, a felelősség és a csendőrnök erről nem lehet pontos tudomása. Ennélfogva elengedhetetlen teendője az, hogy elkérje a bíróság irattárában az ügy iratait és azokat gondosan tanulmányozza, belőle jegyzeteket készítsen, hogy a kir. ügyészség felhívására azután készen állott és pontosan tudja azt, hogy mi az a miről már eddig is tudomása van a bíróságnak és mik azok az adatok ma, miket össze kell és össze lehet szedni.

Ennyit az újrafelvételről általánosságban. Lássuk most, melyek az újrafelvétel esetei és melyek azok az okok, a melyek alapján a bíróság elrendelheti az újrafelvételt.

(Folyt. köv.)

Az utolsó orosz-török háború.

Mint a mai világháborút, az első orosz-török háborút is a pányuszofil törekvés idézte elő. Oroszország keleti törekvéseit a krimi háború kedvezőtlen kimenetele csak egy időre akasztotta meg, de midőn 1875-ben Boszniában és Herzegovinában lázadás tört ki, az oroszok keleti politikájának folytatására új alkalom kínálkozott. Ekkor ugyanis a nagyhatalmak, hogy a török keresztény alattvalók sorsát enyhítsék, fölhivták a szükséges reformok végrehajtására (Gróf Andrássy Gyula jegyzéke.) de siker nélkül s a bosnyák fölkelést a bolgárok lázadása, a német és francia konzulok Szalonikiben történt meggyilkolása és a palotaforradalmak követték, melyeknek a szultán, Abdul Aziz is áldozatul esett. A hatalmak most a berlini memorandumban új lépéseket tettek, de sikere ennek sem volt, mire Szerbia és Montenegró háborút izent a portának.

Mind e mozgalmak titkos intézője Oroszország volt s a török-szerb háborút is, melynél a szerb hadakat mint fővezér Csernajev orosz tábornok vezette (a ki több ezer orosz tisztet és altisztet hozott magával) főképen Oroszország dirigálta. A szerbek Alekszinácznál és Deligrádnál jól védekeztek, de a Djunis melletti döntő csatát elvesztették.

A háború folytatását most Oroszország maga vette kezébe s bár a szerbek békét kötöttek, Törökország pedig a szükséges reformokat elrendelte, a keresztények felszabadításának ügye alatt 1877 április 24-én Törökországnak hadat izent.

Az oroszok a hadászati fölvonulást Románián át végrehajtva, a Dunán akartak átkelni és azután a legrövidebb

vonalon, a Balkánon át Drinápoly felé szándékoztak előrenyomulni. Az orosz működő sereg, Miklós nagyberczeg parancsnoksága alatt hat hadtestből és Szkobelev hadosztályából állott. Harczoló legénysége 145,000 fő volt, közte 18,000 lovas és 460 ágyú. Később vonultak a harczszínhelyre a IV., Zotov, XIII., Habn és XIV. Zimmermann hadtestek melyekkel együtt az oroszok ereje 230,000 főre emelkedett, 800 ágyúval. A szövetségbe vont Románia 4 hadosztályban 60,000 főnyi sereget mozgósított.

A törökök védő magatartásra határozták magukat olyké, hogy a Dunán való átkelést bevárják, s azután a bolgár várnégyszögbe támaszkodva, az oroszokat a Dunán át visszaszorítják; ha ez nem sikerülne, a Balkántól délre új ellenállást fejtenek ki. A török baderök, melyek parancsnoka Abdul Kerim basa volt, a következő csoportokban állottak: A fővezér közvetlen parancsnoksága alatt a várnégyszögben 85,000 fő, Oszmán basa alatt Widdinnél 45,000 fő, Reuf basa alatt Szlivnónál 12,000 fő, végre Akmed Ejub basa alatt mint tartalék Konstantinápolynál 20,000. Az egész erő 160,000 fő, közte 9000 lovas és 352 ágyú. Később jutott a harczterre a Montenegró ellen alkalmazott haderő, mely Szulejman, Mebemed Ali, Ali Szab és Veli basák vezérlete alatt mintegy 60,000 főre rugott.

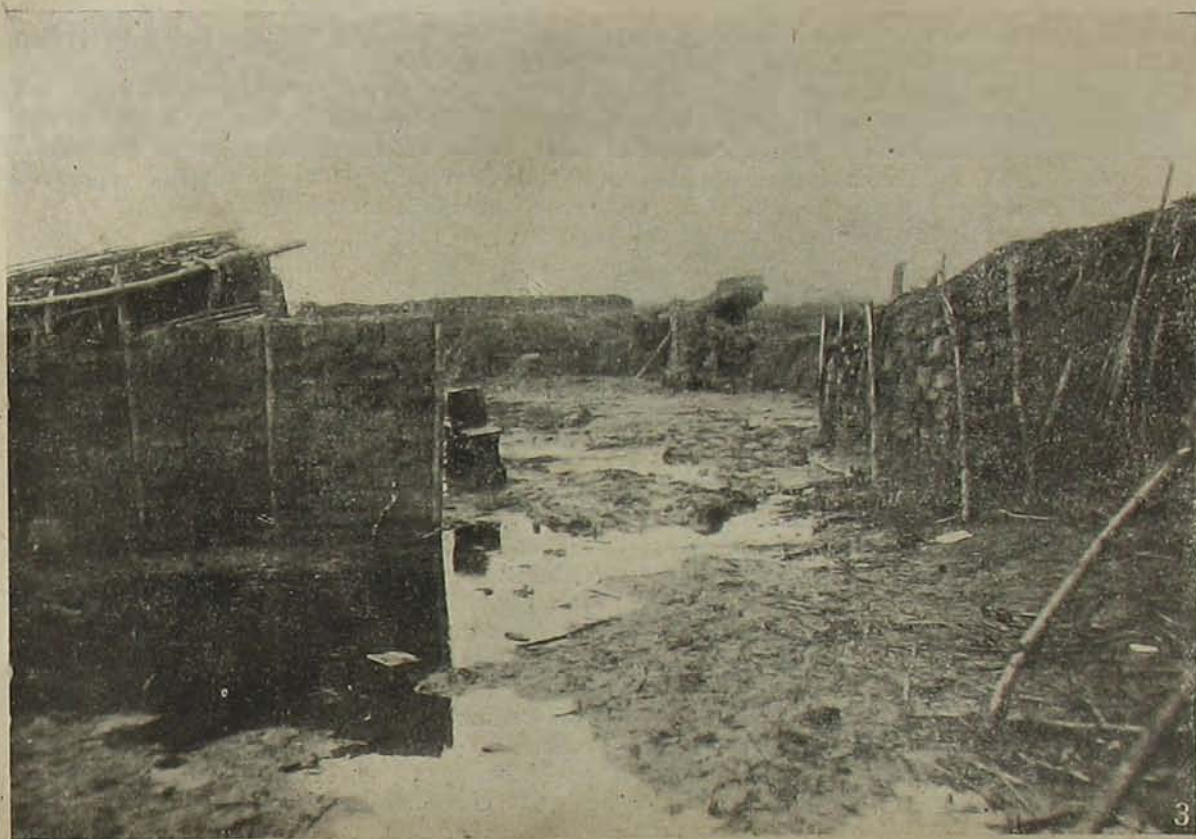
Az orosz haderőkből április 24-étől kezdve csak a VIII., IX. és XII. hadtest vonult be Romániába, a VII. Odesszában, a X. a Krimben maradt vissza. Az orosz fővezérlet azonban ez erőket a Dnnán való átkeléshez elégségesnek nem tartotta s még az utban levő három hadtest megérkezését is bevárta. Erre a fölvonulást a Dunánál június második felében végrebajtották.

A Dunán való átkelést a XIV. badtest Brailánál már június 22-én, a főszereg Zimnicza és Sisztova közt június 26-án hajtotta végre. E művelet elrejtésére Widdint, Nikápolyt, Ruszcsukot és Turtukáját bombázták, Nikápoly felé pedig csapatokat összpontosítottak. A titoktartás tökéletesen sikerült is, s mivel a törökök az átkelést csak később vették észre: estére már az egész VIII. hadtest ügyesülvén barcz nélkül, bolgár földön állott. A hid július 2-án készült el, mire a VIII-dik hadtesten kívül még a IX., XII., és XIII., hadtestek és Szkobelev hadosztálya is átkelt; a IV. és XI. badtestet egyelőre fölállításában bagyták.

Az átkeles után a XII. és XIII. hadtest kelet felé a Jantra vonalnak, a IX. badtest nyugat felé Nikápolynak, a Gurko tábornok alá belyezett elővédő-különítmény és a VIII. hadtest pedig dél felé Tirnovának tartott. Gurko július 3-án indult meg és hetedikén elfoglalta Tirnovát, 13-án pedig, — mivel a Sipka-szoros török kézben volt — a Hainkiőj-szorosot s a következő napon a Balkánon átkelt. A Sipka-szoros, melyet a török védőcsapat elhagyott, július 19-én került az oroszok hatalmába. Időközben megérkezett azonban Szulejmán basa 30,000 főnyi serege, mely Gurko különítményét, többszörös harczok után, a Hainkiőj-szoroson át ismét a Balkán északi részére szorította vissza.

Még kevesebb szerencsével járt az orosz IX. hadtest. Nikápolyt ugyan elfoglalta, midőn azonban a Viddinről kelet felé induló Oszmán basának Plevnánál vett ideiglenes állását július 20-án a Schilder-Schuldner hadosztály által megtámadtatta, ez a török ellenében a plewnai első csatában vereséget szenvedett.

Oszmán basa a plewnai állást kitünően megerősítette, s midőn az orosz fővezérlet, — mely Oszmán basától hadműködési vonalát és a azisztovai hidat féltette — Krüdenert tábornokot az egész IX. badtesttel, továbbá a IV.

3

4

A szerbiai harcterről. — Egy olhagyott szerb földvár. — Szétlőtt szerb fedezőkek.

és XI. hadtostnek a Dunán átvont némely csapatával, új támadásra utasította, e támadás a plevnai második csatában, július 30-án, szintén kudarcot vallott.

E második vereség, tekintve, hogy Gurko vállalata sem sikerült, a fővezérletnél komoly aggodalmat keltett s a császár további haderők mozgósítását rendelte el. Ámde addig is igen veszedelmes lett volna a már-már támadásra átmenő Oszmán basát Plevnánál bagyni, ez okon az orosz fővezérlet, a IV. és IX. hadtestekből, Imeretinszky hadtestéből s végre a segítségül kért és kapott három román hadosztályból 110,000 főnyi sereget, 440 ágyúval vont Plevna körül össze . . .

Oszmán basa e felzaporodó erőkkel szemben csak mintegy 50,000 fővel és 60 ágyúval rendelkezett, ámde bizott az erődítések nagyszerű láncolatában, mely a hiányzó csapatokat bőven pótolta. Az oroszok a főtámadást a IV. és IX. badtesttel a radisevói (déli) arcz ellen intézték, míg keletről a grivica-arczvonal ellen a románok, a délnyugati arcz ellen pedig Imeretinszky és Szkobelev támadtak. A fejlődést szeptember 5-én, a támadást magát — öt napi szakadatlan ágyúharc után — szeptember 11-én hajtották végre. Szkobelev roppant erőfeszítéssel elfoglalta a 8. és 13. erődöt, a románok pedig a grivicai 1. számú erődöt, de az előbbi kettő ismét elvesztett s a Plevna elleni támadás általában s immár harmadizben, kudarcot vallott. 180,000 orosz feküdt az erődök előtt, míg Oszmán basa 4500 főt veszített.

Az oroszok most az ide hívott Totleben (Szehasztopol híres védője) és a további erősítések megérkeztéig a Plevna elleni műveleteket megszüntették.

A Jutra-vonalon e közben Mehemet Ali, az új fővezér, a Sipka-szorosnál Szulejman basa tettek erőfeszítéseket az oroszok visszanyomására; de sem az Ajazlár, Popkioj, Kadikioj és Szimánkioj melletti ütközetek, sem a Sipka-szorosban végement véres küzdelmek sikerre nem vezettek.

Szeptember 29-én megérkezett Totleben s Plevna teljes körülzárását rendelte el, mi Gorni-Dubnyák, Telis és Dolni-Dubnyák bevétele és a práveczi állások elfoglalása után megtörtént. December 10-én végre az oroszok még egy támadást intéztek, mely ezúttal sikeres volt. Oszmán basa hat hónapi diósóséges küzdelme után, s miután utolsó kitörési kísérlete, melynél maga is megsebesült, meghiusult, Plevna elesett és Osmán basa 43.000 főnyi seregével hadifogságba került.

Plevna elesetével az egész orosz hadiő felszabadult. Gurko másodszor is átkelt a Balkánon, a Sipka-szorosban álló török csapatokat Radezky és Szkobelev által körülfogta s megadásra kényszerítette. Még egy nagyobb csata is volt, január 14-től 17-ig Filippopolisznál, mire az oroszok Drinápolyig, később Konstantinápoly kapui elé, St.-Stefanoig nyugultak elő, a hol gróf Andrássy Gyula megállította az orosz haderőt s a hol az oroszok az előleges békét, a st.-stefanoi szerződést megkötötték.

De az orosz sereg, — feledvén súlyos veszteségeit, — St.-Stefano előtt a törököknék oly békefeltételeket szabott, melyek Törökország fennmaradását lehetetlenné tették volna. A béke tehát a berlini kongresszuson felülvizsgálat alá került s létrejött a híres berlini szerződés, mely Bosznia és Hercegovina pacifizikálását Ausztria és Magyarországra bízta, Bulgáriát részben felszabadította, Szerbiát és Montenegrót megnagyobbította. Oroszországnál elragadta Bessarabiát s elvette a töröktől Örményország egy részét, Románia sovány vigaszul a Dobrudzsát kapta.

A plevnai győzők nemzete azonban most új életre kel s fel fogja újítani régi diósóságát és be fogja igazolni a világnak, hogy a török vitózség nem hamvadt el, s az örök hazaszeretet most is olthatatlan lánggal ég az oszmán nemzet szívében. De egy új Plevna előtt a oszmán nemzet szívében. De egy új Plevna előtt a török fogyer ismét meg fogja alázni az orosz és győzni fog, mert közös erővel mi is — és német szövetségünk is — szorongatjuk a közös ellenséget és össze fogjuk törni és lehetetlenné tesszük számára azt, hogy örökösen más nemzetek életére törjön.

A kormányozható torpedó. (Vége.)

Az egyensúlyozó készülék azonban nem egyenesen a kormánylapátra hat, a mint eddig — egyszerűség kedvéért — feltételeztük. Az első kísérletek után belátták, hogy az inga és hidrosztatikus lemez nem rendelkezik elegendő erővel a kormányrúd irányítására, ha ennek a hajtócsavar nyomása ellen kellene megtörténnie. Ezért Whitehead egy kis mellékgépet rendezett be. Ennek szelepeire hat az egyensúlyozó készülék és a kis gép — félarasnyi kis mechanikus csoda az egész — sürített levegővel dolgozván, immár mindenkor és minden esetben képes a vízszintes lapátot megforgatni. Hogy mennyivel sokszorozza ez a kis «servomotor» (szolgamotor) az inga és lemez erejét, kitűnik abból, hogy ezeknek 15 grammnyi nyomását 70 kilónyi erővel viszi át a lapátokra.

A főmotor maga három hengerből áll, melyeknek dugattyúira a sürített levegő csak az egyik oldalról hat. A hengerek körben vannak fölállítva és vezető rúdjaik 120°-os szög alatt vannak egymáshoz képest elhelyezve úgy, hogy a tengelyforgásnak ninosen «holt pont»-ja. Hogy a míg a torpedót kivetik, a már megindult gépek, a víz közegellenállása hiányában, ne dolgozzanak olyan gyorsasággal, mely a gépezetet meg a csavarokat megrongálná, a orpedók úgy vannak berendezve, hogy az indítószelap eleinte nem az egész lógyomást engedi a gépre hatni, hanem ennek csak egy részét. Az egész nyomás csak akkor hat, ha a csavarok már a vízben dolgoznak.

Azonkívül, minthogy szükséges, hogy a torpedó a beállított távolságot a lehető legnagyobb, de egyenletes sebességgel fusson be, könnyen érthető, hogy a gépezetben nem használhatjuk a légkamra egész nyomását, mert ez a nyomás a levegőkészlet fogyása folytán folytonosan esik, egész zérusáig. De minden távolságnak megfelelően van egy bizonyos, maximális, a futási időtől függő nyomás, a melynek fenntartására a légrakész sürített levegője elegendő. Az indítószelap meg a gépek között tehát egy nyomás-lefokozó (redukáló) szelepnek kell beépítve lennie.

A Whitehead-féle torpedót vízfeletti, vagy víz alatti készülékekből lehet kilőni. A fedélzeten, vagy általában a víz felett alkalmazott vetőkészülékeknek megvan az az előnye, hogy könnyen lehet a torpedót irányítani, hanem a torpedó veszélyeztetve van azzal, hogy valami ellenséges lövedék, vagy gránátzilánk szótropiti légkamráját, és nagy pusztítást okoz raját hajónkon. A «robbanó fő» eltalálása kevésbé veszélyes, mivel tölteselke — a nedves lógyapot, — akár milyen heves ütésre sem robban fel.

Ezért mostanában mindinkább víz alatti vetőkészülékek nyernek alkalmazást. Igen pontos és ügyes a célzó-készülék, melynek segítségével a torpedót ismét a kivetési pillanatot meghatározzuk. De van rajta állítva az ellen-

A szerbini harcterről. — Lefegyverzett szerb katonák elvonulása a magyar huszárok előtt.

seges hajónak haladásebessége és iránya, saját hajónk gyorsasága és a torpedó sebessége másodpercenként. Ha elérkezik a vetési pillanat, a torpedótiszt elektromos gombot nyom meg, a mely a vetőkészülék oldalán alkalmazott elektromágnes áramát megszakítja. A mágnes így elereszti a «borgony»-át, egy nehéz vasgolyót, a mely leesvén, a «tüzelő rudat» indítja meg. Csekély löpormennyiséget, vagy pedig sűrített levegőt használnak a kilövésre. Ha a kivetés viz alatt történik, a torpedót a hajó oldalából kitolható erős rúd vezeti mindaddig, míg az egész torpedótestet a bajót el nem hagyta. Ebben a pillanatban a vezetés megszűnik, még pedig elől és hátul egyszerre, úgy, hogy a torpedó minden részében egyszerre szabadon mozog saját gépeivel. Érthető, hogy ha a torpedófőt előbb eresztenék el, mint a hátsórészt, ebből a torpedónak erős elhajlása következne a hajó hátsó része felé. Így csak eltolódást szenved, egész hosszában, de nem irányváltotást. Ez a készülék megengedi a torpedó viz alatti kivetését gyors menetközben is, és majdnem derékszög alatt a haladási irányhoz.

Könnyen elképzelhető, hogy a haditengerészetek ezt a kissé drága lövedéket — egy torpedó ára 12,000 korona, sőt több is — minden elképzelhető módon dédelgetik, kényeztetik. A gyakorlatokon, midőn a torpedót robbanótölték nélkül vetik ki, könnyebb feltalálására a «Holmes-féle fényt» használják. Ez kis plébdoboz, mely a torpedó bójában van elhelyezve és kalciumfoszfidot tartalmaz. Fődele több helyütt át van lyukasztva, melyeken keresztül a tenger-víz behatol belsejébe és az említett foszfidra batva, nagy mennyiségű gázt fejleszt. A gáz vízfelületre emelkedvén, a levegőn elég nehéz, füstgomolyokat és éjjel is messze ellátható lángokat gerjesztve.

A portsmouthi (angol hadikikötő) arzenálban ezernél több torpedó van beraktározva.

Minden egyes torpedót időnként a legkisebb darabig szétszednek, megvizsgálják, kipróbálnak, s aztán újra öszszeraknak, miután életrajzféle könyvecskéjébe minden főljegyzésre méltó részletet bejegyeztek. Minden egyes acél «baba» fényesen és tisztán van tartva, vékony olajréteggel bedörzsölve, nehogy a legkisebb rozsdafolt éktelenítse el szépségét. G. E. Armstrong sorbajóbad-nagy «Torpedók és torpedóbajók» című könyvéből a következő részletet vesszük ki, a mely érdekesen világítja meg azt a lelkiismeretes gondot, a melyet a torpedó-raktárok jó karban tartására fordítanak. Hogy milyen gondnal és pontossággal kezelik a torpedóraktárakat, már abból is kiviláglik, hogy bizonyos apró csavarok közül, a melyeknek értéke húzatonként vagy 30 fillér, s a melyek a torpedó egyik részletéhez kellene, sobasem szabad még csak egy darabnak sem hiányoznia. Egyszer midőn a raktárt leltározták, ezekből a kis csavarokból, melyekből 5000-nek kellett volna raktáron lennie, az az ember, a kire a megszámlálást bízták, csak 4997-et talált. Több ivnyi leirat és mentegőtődzés volt ennek az esetnek a következménye, bár a három csavarocska értéke négy krajczár sem volt.

A torpedó hatalmának a kilenczvenes években egyik legmegrendítőbb példája a wei-baiweii torpedótámadások voltak. A yalui ütközetben megvert khinai-haderő a fentebb említett kikötőbe menekült. A japán torpedó-hajók kora reggel, még koromsötétben támadták meg saját kikötőjükben a kínaiakat. Az első éjjeli támadás eredménye a «Ting-Yuen» nevű kínai czirkáló elsüllyesztése volt. Másnap éjjeli újabb torpedótámadásnak esett áldozatul egy másik czirkáló, a «Lay-Yuen», a mely öt perocczel eltalálása után teljesen elmerült;

szintén ilyen véget ért az ócska fából készült «Wei-Yen», melyet a kínaiak iskolahajónak használtak. De ezeket a «viz alatti» sebeket a kínaiak hamar megsokalták s megadták magukat jobban felszerelt és tanulékonyabb ellenfeleiknek.

Kikötővédelemre a Brennan-féle torpedó vagy amerikai versenytársa, a Sims-Edison-féle alkalmazható. Mindkettőnek közös ismertető jele, hogy a partról, vagy más mozdulatlan pontról drótokkal irányítható. Ezen huzalok jelenléte használatukat a mozgásban levő hajókon a nyílt tengeren lehetetlenné teszi.

Az angol haditengerészet kikötővédelemre a Brennyn-félét fogadta el. Brennan melbournei (Ausztrália) órács volt. Nem lévén elegendő pénze terveinek kivitelére, az ausztráliai kormányhoz fordult pénzszegetésért. Meg is kapta a támogatást. 1881-ben az admirálisás fölhívta, hogy jelentkezzeik találmányával Angolországban, a hol a torpedót bebató kísérleteknek vetették alá. Olyan hatásosnak találták kikötőcsatornavédelemre, hogy az állam megvette.

A Brennan-féle torpedó mozgató ereje a parton föl-épített százlóerejű géptől származik, mellyel erős zongoradrótok kötik össze.

Ezen drótok egyik vége a torpedó belsejében elhelyezett csigákra csavarodik, minden csiga egy-egy hajtócsavart forgat. A drótok másik vége a parton elhelyezett gép által gyors üzemben hajtott dobokra csavarodik s így mennél gyorsabb ez utóbbiaknak forgása, annál sebesebben halad a propellerek hajtotta torpedó.

A torpedó kormányzása akképen történik, hogy a forgódobok egymásboz viszonyított forgási sebességét — tehát a propellereket is — változtatni lehet. A dobok tudniillik nincsenek mozdulatlanul beékelve a gép tengelyére, hanem szabadon forognak körülé. Az összekötetés surlódási kapcsolószerkezettel történik úgy, hogy a dobok forgási gyorsasága (egészen a tengely forgási sebességének határáig) tetszés szerint szabályozható, míg a géptengely folytonos és egyenletes forgásban marad. A kapcsoló-szerkezet úgy van beállítva, hogy ha az egyik dob forgását gyorsítjuk, a másik magától lassabban jár. Könnyű szerrel lehet ekképen szabályozni a torpedó irányát egészen negyven foknyi eltérésig az eredeti indítási iránytól. Egyedüli kellemetlenség, hogy a már megindított torpedót csak csónakkal vontathatjuk vissza a kivető állomásig. A torpedó útirányát éjnek idején a már leirt Holmes-féle jelzőfény segítségével követeljük.

A töltés 90 kilogrammnyi lögyapot, a mélységben való kormányzás a Whitehead-féle szerkezetnek utánzata.

A Sims-Edison-féle torpedó a Brennan-félénél könnyebben és pontosabban követi a szárazról adott irányt és a villamos áram átvitelére, mely hajtóerejét szolgáltatja, csak egy sodronyt kíván meg.

Méretei igen nagyok: hossza majdnem tíz méter, kalibere 67 centiméter. A torpedó rugókkal hozzáerősített nagy rezúszótestet vontat, mely jelzőpőznákat és gömböket borta a torpedó útirányának jelölésére. Maga a torpedó négy részből áll: legelső a «robbanócső», következik a kábelkamra, a mely a torpedó előrehaladása közben az állomással összekötő kábelt kiereszti. Ezután jön a motorrekesz s utóljára a mélység-kormányzó-készülék. A lövedéknek menetsebessége nagy és hatása három és fél kilométerre terjedhet. Minden irányban forgolódhatik és kívánatra akármerre fordul, sőt visszarendelve, vissza is tér a kivető állomásra. De nagy hibája ennek a mammuth-lövedéknek, hogy irányváltotás-kor — mint a Brennan-féle torpedó is — összekuszálja

kábelét, meg bele is akadhat. Azonkívül, az ellenséges tűz elsüllyesztheti a vontatott úszótestet és így a lövést meghiúsíthatja. Mindezen hátrányok ellenében a kikötővédelemben a fegyver megfelelhet.

*

Áltérve az Orling-Armstrong-féle torpedó ismertetésére, eljutottunk a legújabb keletű ilyenfajta szerkezetekhez.

Az állomással összekötő sodronyok nagy hátrányát kiküszöbölendők, a villamossági mérnökök azon fáradoztak, hogy a torpedót a szárazról, minden dróttöszköttetés nélkül kormányozhassák. A drótnélküli táviró bebizonyította, hogy ilyesmi mai napság már nem ártatlan álmodozás. A svéd Orling Axel Armstrong I. P.-vel egyetemben bebizonyította, hogy a torpedó fénykéve mentén közölt energiával, vagy jobban mondva, bizonyos fajta láthatatlan ibolyántúli sugárral irányítható.

Orling azt állítja torpedójáról, hogy óránkénti 22 tengeri mérföld (40-7 km) gyorsaságot fejt ki: hogy visszafelé is rendelheti, a mikor akarja és tetszés szerint irányíthatja jobbra-balra. Ezenkívül állítólag a torpedó — a meddig a vetőállomásról látható, az ellenség részéről láthatatlan sugarakkal kormányozható. A föltaláló véleménye szerint több torpedó is irányítható ugyanazon sugárkéve mentén és mivelhogy a lövedék víz alatt halad, még fölfedezése esetén is nebezen volna eltalálható az ellenséges lövegekkel. Sok szép ígért — várjuk a beváltását.

A torpedó egyenes, fölfelé emelkedő póznát hord. Ezen pózna hegyére van tűzve a fehér kopong, a mely a vezetősugarak fölvételére van hivatva. A fölfogott sugarakat a lövedék belsejébe vezetik, a hol egy motor energiájukat mozgató erőre váltja. Ugyanezen póznán függ éjjelenként egy villamos lámpa, mely az ellenség oldaláról el van földve, de az állomás felé nyitva lévén, a torpedó irányítását lehetővé teszi.

Orling torpedója kegyetlenül számító módon dolgozik. Tudvalevő, hogy a bajók torpedótámadások ellen acélgyűrűkből összetűzött hálókkal védik magukat: az Orling-torpedó ellen az ilyen krinolin-szoknya a hajók körül azonban nem sokat számít. Mert a nagy torpedó orrában egy hasonló kisebb lövedék rejtőzik, a mely a háló érintésénél fölrobban és lyukat szakít rajta, a lyukon azután a bátyja átesúszik. De ha a torpedó a hálón védelmen át is halad, Orling rendszere szerint kétszer kell a szerencsétlen bajó bordáihoz vágódnia, mielőtt elsül.

Az első ütődésnél a torpedó orrából kiálló ütőtű befelé tolódik és visszafelé indítja a gépeket: ugyanabban az időben egy bizonyos csavaranya egy csavarórúdon hátrafelé halad. Midőn elérte a csavar végét, kinyílik egy szelep s a torpedó fölé lassan vízzel telik meg. Ezáltal természetesen a lövedék fejjel lefelé bukik. Most újra előre dolgoznak a gépek, a csavaranya előretolódik s most egyszerre fölfelé irányítja a lövedék fejt, úgy hogy a torpedó alulról s a leghatásosabb módon vágódik a hajóhoz.

Megjegyzendő, hogy két francia feltaláló Lalande és Devaux ugyancsak drótnélküli — Hertz féle hullámokkal — kormányozható torpedókat készítettek és ezekkel számbavehető eredményeket ért el.

KÉPEINKHEZ.

A szerbiai harcztérről.

A két harcztéren bősies küzdelemben álló csapataink újabb és újabb hőstettekkel gazdagítják a hadi történelem fényes lapjait. Hol az északi, hol a déli harcztérről érkeznek örvendetes hírek hős véreink dicső haditetteiről. Mint az ezuttal bemutatott képek illusztrálják, újabban a szerbiai harcztéren kivívott győzedelmes eseményekkel szereztek maguknak még az ellenség által is elismerést, hirnevet és dicsőséget, a mennyiben a Szabács elfoglalásától kezdődő offenzívájuktal teljesen összeroppantották a már addig is jól megtizedelt szerb hadsereget.

Néhány héttel eme ránk nézve örvendetes események előtt, különösen mikor a Szerémségbe és a Bánát déli részébe betörhettek, még kérkedve hirdették a szerbek, hogy meg sem állanak Budapestig, s ott ölelkeznek majd össze patrónusukkal: az oroszokkal. György herceg már ekkor a Szerémség királyának képzelte magát. Csak még a korona és a trónus hiányzott hozzá. Ámde nagyon rövid ideig tartott ez a királyi képzelődés s a dicső álmot hamarosan felváltotta a szomorú valóság. Alig pár hét múlva a hősi álmot után előre nyomulnak dicső hadseregeink s Boszniát, Hercegovinát, majd a Szerémséget is megtisztítják a betolakodott ellenségtől, elfoglalják Szabácsot s az innen megfutamított ellenséget megverve, szétszórva, üzték-hajtották a Macsván — a régi magyar macsói bánágon — keresztül Szerbia belseje felé.

Ettől kezdve úgyszólván meg se állhattak a szerbek hős hadseregeink előtt, a melynek egyike Valjevó irányába, másika pedig Belgrád felé folytatta győzedelmes előnyomulását. Pár nap múlva elesett Obrenovác s nyitva lett az út Belgrád felé. Ennek a hírére megketőzteti erejét és harci kedvét a Valjevó felé nyomuló hadsereg s 26 órai hősi küzdelem után vígan, dalolva vonulnak be hősi véreink Valjevóba. S hogy a dicsőség még teljesebb legyen, királyunk, Ő Felsége dicsőséges uralkodásának 66-ik évfordulójára kitűzik hadseregünk hősi lobogóját a belgrádi vár fokára, belépnék a hős Hunyadiak örökébe.

Belgrád — a száz meg száz csatákat látott híres Nándorfehérvár — tehát újból a miénk, a régi macsói bánágban magyar csendőr és magyar huszár örködik a közbiztonsági állapotok felett s a lefegyverzett, elfogott szorbeknek ezrei szomorúan, elkeseredetten vonulnak el hősi huszárjaink előtt. Még gondolatban is örömteljes és lélekemelő események ezek, hát még a valóságban!

Ma még nem tudjuk, hova fejlődik a belyzet, mire e sorok olvasóink kezébe jutnak. Ilyen előzmények után azonban rendületlen hittel bizunk a jövőben és bizalommal reméljük, hogy szerbiai hadműveleteink a már kezdetben is megjósolt s a fenti eseményekkel már eddig is igazolt győzedelmes eredményekkel fejeződnek be.

HIREK.

Harcztéri szolgálatot teljesítő csendőrlegénység megdicséérése. A cs. és kir. szerémi és bánáti hadseregcsoport-parancsnokság, az ellenség előtt tanusított bátor magatartásukért Pletikosicb Márton, Kámán Antal őrmesterek, Faragó Tivadar, Varga Mihály, Fehér József, Fock György őrsvezető ez. őrmesterek, Keszöcze István, Etschek György csendőr ez. őrmester, Kostyán József, Vajda Antal, Rumi István, Németh Imre, Kelemes János, Bakonyi István, Petki Lajos, Vanna Vazul, Ifi István, Fehérvári István, Benicsics István, Halasi Sándor, Szögi Antal, Vigh István, Kacsán András, Tóth Pál, Szarvas Ferencz, Reisz Lajos, Toldi István, Zimmer Ferencz, Bogye Péter, Csarankó István, Horváth Péter, Farkas János, Halász György, Oszváth János, Laczkó Fülöp, Czifra János, Putnoki József, Izsó Lajos csendőrök, Stróhalm József, Materna Károly, Vida József, Antal Tivadar és Imre Gábor próbacsendőröket teljes elismerésének kifejezése mellett dicséző okirattal tüntette ki.

Halálos baleset. Pap István nagybicscei őrsbeli csendőrt december 5-én, este $\frac{3}{4}$ 10 órakor, vasutvonal biztosítása alkalmával egy mozdony elütötte, minek következtében az ott a helyszínén megbalt.

Egy őrmester nevének gyűjtése a harcztéren küzdő katonáink számára. Barna Ferenczné, a budaörsi őrsparancsnok neje, kiről a sebesültek javára eszközölt fehérenemű gyűjtése révén, lapunkban csak a közelmúltban volt alkalmunk megemlékezni, honleányi lelkes buzgalommal tovább fáradozva, a harcztéren küzdő katonák számára 45 kg. csukorkát, nagyobb mennyiségű teát és teasüteményt gyűjtött ismét össze, s mindezeket 66 db. magavarta, 20 cm. hosszú és 15 cm. széles vászonzacskóba csomagolva rendeltetési helyére juttatta. A követésre méltó ezen szóp cselekedet valóban önmagát dicséri.

Kérelem. Farkas János, Algyógyon állomásozó próbacsendőr, kéri Bodnár József próbacsendőrt, kívül a folyó évben az országos csendőriskolából együtt lett a VII. kerülethez vezényelve, hogy tartózkodási helyét egy fontos okból közölje véle.

KÜLÖNFÉLÉK.

Konstantinápoly orosz neve. Egy londoni ujság Pétervárról azt a hirt jelenti, hogy az orosz czár a kormány előterjesztésére Konstantinápoly nevét Cargradra (Czárvár) változtatta s rendeletet is tett közzé, hogy az orosz iskolákban basználatos térképeken ez a változás keresztülvitessék és a földrajzt is így tanítsák. A czárnak ugyanis az a terve, hogy európai Törökországot a Dardanellákkal és Konstantinápolylyal együtt birodalmába bekebelezi és azután a nyarakat a czár többé nem a Krimfélszigeten, Livádiában és Jaltában, hanem a Cargrad-dá átkeresztelt Konstantinápolyban fogja tölteni s a Boszporusz és az Aranyszarv partjain keres

pihenőt és zaklatott idegeire megnyugvást és gyógyulást. A «cargrad» név nem épen eredeti ötlet, mert hisz valamikor a szláv világban Konstantinápolynak egyszer már Carigrad (császárváros) volt a neve. Mindenesetre a czár eleven fantáziájára vall az érdekes elkeresztelés és Konstantinápolynak czári üdülő- és nyaralóhelylyé való átalakításának terve, holott ettől ma még messzebb vannak, mint — mondjuk — Makó Jeruzsálemtől, pedig hát ezenkívül ebbe aszultánnak és a vitéz török hadseregnek is lesz valamelyes szava.

Egy muszkás ötlet. Egészen különös eszmét pendített meg egy tréfás orosz uriember az egyik pétervári ujságban. Az illető cikkben gy orosz protektorátus alatti autonóm zsidó államról van szó. A zsidó államot Ausztria-Magyarország felosztásakor állítanák fel Magyarország északkeleti részén. A fővárosa Debreczen lenne. Az alapítók kezeskednének, hogy Orosz-Lengyelországból és Kis-Oroszországból ide hozzák az összes zsidót. A zsidó köztársaság elnöki állására Zangwill Izrael angol író szemelték ki. A nagy fantáziájú orosznak azonban miudez nem elég még. Ő Németország és Törökország felosztását is beleveszi kombinációjába. Törökországból Palesztinát, Németországból pedig az egyik tengerentúli gyarmatot kapcsolná az új zsidó államhoz. A legutóbbi részletet így indokolja szószerinti fordításban: «Még egy eszme! Miért ne kapna a jövő zsidó állam egy német gyarmatot? Angolország, melynek közreműködésére számítanak a zsidók, talán tehetne valamit az érdekükben?» Az egész dologra pedig az a legjellemzőbb, hogy Oroszországban akadt lap, mely ezt a sületlenséget komolyan vette és kinyomatta.

Megöszült a háboruban. A Debreczenben ápolt sebesültek közül Laube Sándor osztrák landwer-zászlós, a ki egészen fiatal ember, hófehér hajjal került vissza a baborúból. Egy éjszaka alatt öszült meg és ennek történetét így adta elő: — Egy éjszaka a galicziai harcztéren vagy negyvenen elhatároztuk, hogy szétnézünk a muszka táborban. Nem volt könnyű feladat, de mivel a sötét éjszaka kedvezett, észrevétlenül, hason csúszva eljutottunk az orosz lövészárkok közelébe. Hűsz lépésnyire lehettünk, a mikor katonáimnak rohamot vezényeltem. Megrohantuk az alvó oroszokat, a kik védekezni sem tudtak. Iszonyú vérfürdőt rendeztünk. Az első sorokban fekvő oroszok közül csak azok maradtak élve, a kik elmenekültek. Egyszerre csak a hátsó sorokból kancsukával kergették elő az orosz tisztet a legénységüket. Rémes barcz fejlődött ki, a melyben megebebeültem. Elvágódtam az egyik árokban. Éreztem, hogy valami pubaságba estem; tapogatóztam jobbra, balra, mindenütt hideg arcokat, hideg ember végtagokat éreztem. Az orosz halottak között feküdtem egész éjszaka. Ezt az éjjelt sohasem fogom elfelejteni. Alig vártam a reggelt. Akkor láttam csak igazán, hogy hős katonáim mit végeztek. Az orosz halottak egymás hátán feküdtek, nagy csomóban. Reggel felé lódobogást hallottam. Oroszok vágattak a lövészárkokhoz. Az egyik tiszt leszállott

lováról és a mikor engem megpillantott, kardjával négy-szer belém döfött. Eszméletlenül maradtam az árokban. Aznap győzelmes csatát vívtak előrenyomuló katonáink és engem is megtaláltak. Mikor bajtársaim megjártak, nem akarták elhinni, hogy az a fehérbaju ember én vagyok. Magam sem hittem el, hogy fekete hajam hófehérré változott, csak a mikor megnéztem magam a tükörben, láttam, hogy egészen megöszültöm. No de nem baj, annál érdekesebb leszek.

Katonák tűzoltó ruhában. A francia hadvezetőségnek sok gondot okoz a francia tartalékosok egyenruhával való ellátása és felöltöztetése, a mely még ma sincs megoldva, mert nincs elég egyenruha. Ép ez az oka, hogy a kormány és a hadvezetőség fűhöz-fához kapkod és szives örömmel fogad minden olyan ajánlatot vagy tervet, a mely a súlyos probléma megoldásához vezet. Párisi lapjelentések szerint most a nehéz kérdés — legalább részben és különösen komikus módon — megoldásra talált. A francia tűzoltóság nemzeti szövetségének elnöke, Guesnet őrnagy, ugyanis most arra bírta fel a kormány figyelmét, hogy a francia tűzoltószövetség szivesen bocsátja a hadvezetőség rendelkezésére a rezervisták felrnbázásának céljaira a szövetségi tagok 400,000 egyenruháját. Malvy miniszter Guesnet őrnagynak gratulált a pompás eszméhez és a szives ajánlatért hálás köszönetét fejezván ki, fölkérte, hogy juttassa el a kormány hálájának és köszönetének kifejezését a szövetséghez is, a mely hazafias tetteivel lehetővé tette a tartalékosok egyenruha-kérdésének szerencsés megoldását.

Mozi a gyomorban. Egy dán mérnök olyan készüléket talált föl, a mely arra képes, hogy fényképfőlvételeket tegyen a gyomorban. Ha beválik a találmány, úgy kétségtelenül igen nagy hasznát vehetik a gyomorbetegségek kezelésénél. A föltaláló ezeket mondotta a készülékről: A készüléket a szájon és a torkon át vezetik a gyomorba. A készülék felső része kevéssé hajlékony gummicső, ez 11 milliméter vastag és aczélcsőben folytatódik. A fotografáló készülék az aczélcsőben van. A probléma súlyos-

sága abban állt, hogy mint lehetne fényforrással összekapcsolni, hogy a gyomor belsejében meglegyen a szükséges világítás. A dán mérnök így oldotta meg a problémát: kis ivlámpát helyezett az aczélcsőbe, mögötte homoru üveg van, mely a fényt egy lencsén át kivetíti. Ez a fény elég erős arra, hogy a film fölvehessen egy képet. A készülék ugyanis nem egy képet vesz föl, hanem a képek egész sorozatát. Erre a miatt van szükség, mert, mint ismeretes, a gyomor állandóan mozog. Pillanatfelvételeket kell készíteni tehát, ennek azonban igen nagy akadály a gyomor élénkvrös színe, a melyet rendkívül nehéz lefotografálni. Ám a föltaláló ezt a nehézséget is elhárította és bizonyosággal egy tüdőről készített pillanatfőlvételt mutatott be. A készülék világítótestét villamos vezeték hozza mozgásba, a filmfőlvételeket pedig a szájon kívül lévő készülékkel vezetik. A föltaláló egy diáznó gyomrában már készített kinematografikus főlvételeket és ezek orvosi vélemény szerint igen sikerültek.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek.

500. Szolgálati ügy. Laktanyaszabályzat mérvadó.

U. d. h. m. 1. A rendelkezést kiadó parancsnokság tudná megmondani. 2. Előjárók intézkedéseit így bírálgatni — fegyelmetlenségre vall.

Népfőlkélok. A közzgazdálkodás köteles fűteni — ha a laktanyában vannak elhelyezve.

Havasi gyopár. Nem lehet.

S. népfőlkélok. Köteles.

T. A. u. esendör. A behívási parancsnak köteles eleget tenni. Ha tényleges szolgálatra alkalmasnak találják és behívják megszűnik a nyugdíja. Felesége állami segélyben részesül. Leszerelés után nyugdíja folyósítatik.

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésére.

Előlegek értékpapírokra.

Oszládi házak és telepek létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Rákóczi-ut 76. sz.

— Telefon 153—44. szám. —

Alaptőke 2.000,000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Sorsjegyeknek részletre és készpénzért való eladása.

Előadunk betéteket takarékpénztári könyvecskére. 1. Oly takarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő leköltése mellett helyeznek el intézetünkknél, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.) 2. Oly takarékbetétek után, melynél a betevő az 1. pontban jelzett felmondási időt ki nem köti, 5 1/2% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.)

Előleget nyújtunk értékpapírokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényekre.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében. Jutányos kamattétel mellett Utalványok, Intézkények és cheuek beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával. Veszünk és eladunk értékpapírokat, idegen pénzeket

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Okiratilag megdicsértettek:

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Spitzer Adolf csendőr cz. őrmester, Faragó István, Farkas Ferencz I. és Hebők János csendőrök, egy pénzhamisító szövetkezet tagjainak észszerű és kitartó nyomozással való kiderítése, elfogása és a bűnjelek biztosítása körül kifejtett buzgóságukért.

A m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:

Ferencz Tamás őrsvezető cz. őrmester, Imecs Péter, Fazekas András és Pakocs András csendőrök az 1914. évi július hó 11-én, Gyimesbükk községben felhőszakadás folytán keletkezett árvízveszély alkalmával, az élet- és vagyonmentés körül kifejtett kötelességű és eredményes tevékenységükért.

Nyilvánosan megdicsértettek:

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Józsa Lajos csendőr és Palai István próbacsendőr, az 1913. év december havában Kistelek, Mindszent és Szegvár községekben elkövetett többrendbeli betöréses, valamint egy kocsis, ló- és lószerszám lopás tetteseinek kiderítése és azok elfogása körül kifejtett hathatós közreműködésükért.

Goncza József csendőr, egy pénzhamisító szövetkezet tagjainak észszerű és kitartó nyomozással való kiderítése körül kifejtett hathatós közreműködéséért.

Részesítettettek:

1914 november hó 1-ével:

évi 400 korona korpótdíjban:

Nagy Vilmos, VI. számú csendőrkerületbeli százados és Mészáros János, a II. számú csendőrkerületnél létszám felett vezetett, a honvédelmi minisztérium 16. osztályába beosztott százados.

A tényleges szolgálati állományba felvétel.

1914 december hó 1-ével:

Simon Lajos I., m. kir. II. számú csendőrkerületbeli ideiglenes nyugállományú járásörmester, az újból meg-ejtett felülvizsgálat eredménye alapján, mint szolgálatképes.

Ideiglenes nyugállományba helyeztetett:

1914 december hó 1-ével:

Mihály István, I. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant, mindennemű népfölkelési szolgálatra is alkalmatlan».

Választott lakhely: Bánfalu (Brassó m.).

ÓVÁS és KÉRELEM!

Szántó József 16 éve álló géparúháza kizárólag alantícizmen létezik Szegeden a városi bérpalotában. Kerem tehát sok ezer üzletbarátomat, ügyeljenek, hogy meg ne tévesszék hasonló nevű czégek és szigorúan Szántó József nevét követeljék rendelés megtételénél. Flókraktáram pedig nincs Szegeden, de sehol az országban. Csakis

nálam kaphatók: katonai hegyi, Postilon, Britania és Helical kerékpárok a tünéklő Pathéfon beszélőgépek és lemezek sőt a katala is nálam van, csendőrségi díszvárrógépek csekély részlettelésre. Főárjegyzékem ingyen küldöm. Várom becses rendeléseiket és ez uton küldöm üdvözlétemet sok ezer pártoló barátomnak. ::

SZANTÓ JÓZSEF
géparúháza Szegeden, városi bérpalota.

Várnay és Fia, Budapest, VI., Gyár-utca 26.

Nyomatványok
Sapkák
Keztyük
Kardbojt
Celluloid kezelő és nyakravaló
Czipőkrém
Fegyverzsir
Borotváló készlet
6, 10 és 20 éves
szolgálati kereszt
stb. stb.

Nagyvárad, Rulikovszki-ut 24. Szeged, Kárász-u. 9.

Mindennemű felszerelési tárgyak
dus raktára olcsó árakkal.

Szives figyelmébe ajánljuk, hogy 1915. évre szóló előjegyzési naptáraink megjelentek és azokat a rendelések beérkezése sorrendjében, ingyen küldjük a tek. parancsnokságoknak.